TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO

OCAK

Bir otomobil tamircisi olan Tarık ve karısı Safiye'nin amacı, tüm sorunlara rağmen aileyi bir arada tutmaktır. Çok çalışmasına rağmen ekonomik durumunu bir türlü düzeltemeyen Tarık, sürekli olarak zengin olma hayalleri kurar. Evin geçimini sağlayabilmek için babasına tek yardım eden çocuk, ortanca oğul Fazıl'dır. Babası ne kadar hayalperestse Fazıl, o kadar gerçekçidir. Evin içinde bütün yükü omuzlayan Safiye ise gerçekçi bir insan olmasına rağmen çaresizlikten zaman zaman kurulan hayallere katılır.

Evin tek kızı Sevda, büyükanne ve okula giden en küçük oğul Özcan, bakıma muhtaç insanlardır. Ailenin eve gelen parayla kıt kanaat geçinebilmesine, yarına güvenle bakamamanın ezikliği içinde olmasına rağmen en büyük oğul Nihat, bir işe girip çalışmaz. O, sorumsuz ve hayalci bir insandır. Fazıl ve Safiye dışında tüm aile bireyleri, birtakım hayaller kurmakta ve onlarla avunmaktadır. Hayallerle yaşamaktan dolayı yapılan ya da yapılabilecek olan hataları önlemeye çalışan Fazıl, bu yüzden hemen hemen ailenin tüm bireyleriyle çatışma hâlindedir.

Babasının boş hayaller peşinde koşarak zamanını ve parasını harcaması, Nihat'ın çalışmayarak gününü gün etmesi, Özcan'ın ders çalışmaması, Sevda'nın evlilik hayalleri kurarak sinema makinisti bir çocukla gezmesi; Fazıl'ı sinirlendiren, hırçınlaştıran olaylardır. Hatta Fazıl, büyükannesinin kendisini bir paşa karısı sanmasına ve sürekli olarak etrafındakilere "uşaklar" diye bağırmasına bile sinirlenir.

Safiye ise ocağın dağılmaması, ailenin bir arada kalabilmesi için çatışmaları gidermeye, ilişkileri yumuşatmaya çalışır. Safiye, kızının sevdiği çocukla parasızlık yüzünden evlenemeyeceğini anladığında en zor günler için sakladığı bileziğini satıp parasını kızına vermeyi düşünür ve bu düşüncesini kızıyla da paylaşır. Bu arada yine olmayacak bir düşün peşinde koşan Tarık, bir hurda otomobili alıp tamir etmeyi ve onunla çalışarak zengin olmayı tasarlamaktadır. Kocasının coşkusuna ve çaresizliğine dayanamayan Safiye, Fazıl'ın karşı çıkmasına rağmen bileziği, kızı yerine kocasına verir. Bunun üzerine evlenebilmek için hiçbir umudu kalmadığını düşünen Sevda, sevdiği çocukla kaçar. Fazıl, kardeşinin kaçacağını önceden anlamasına rağmen çaresizlikten kız kardeşinin gitmesine izin verir; alınan hurdanın da bir işe yaramaması üzerine bir hayli zor günler yaşar. Bu arada Nihat da babasıyla birlikte çalışmaya başlar ancak yine de ucu ucuna geçinebilmektedirler. Sevda, kaçtığı çocuğun nikah yapmaması ve kendisini hırpalaması nedeniyle bir süre sonra eve geri döner. Ailenin eski düzeni yeniden kurulur; zengin olmamışlardır ama bir aradadırlar. Oyunun sonunda, Tarık'ın yine bir hayal kurduğu; bu sefer de bir çiftlik alarak zengin olmayı düşlediği görülür. Ekonomik durumunu düzeltme olanağından yoksun, toplumsal güvensizlik ve yoksulluk içinde olan aile, her şeye rağmen ocağını tüttürmeyi başarmıştır. Tüm sorunlara rağmen ocağın dağılmaması, güçlüklere birlikte göğüs germek en iyi çözümdür.

Turgut Özakman, Bütün Oyunları 4

OCAK TİYATRO METNİNİN ÖZELLİKLERİ

TÜRÜ: Dram

KONUSU: Geçim sıkıntısı çeken, hayalperest bir A hayallerine kavuşamaması.

DİL VE ANLATIMI: Günlük konuşma dili kullanılmıştır.

KAHRAMANLAR: Hayatın içinden, sıradan insanlar kahramandır.

TURGUT ÖZAKMAN

Ankara'da doğdu. Ankara Erkek Lisesinde okurken Nurullah Ataç, Fethi Yücel, Cevdet Kudret ve Fevziye Abdullah Tansel gibi hocalardan ders aldı. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi, bir süre avukatlık yaptı. Almanya'da tiyatro eğitimi aldı. TRT'de ve Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünde üst düzey yöneticilik görevlerinde bulundu. Dramatik yazarlık dersleri verdi.

Özakman; tiyatro, senaryo, roman, inceleme alanlarında eserler vermiştir. Tiyatrolarında kuşak çatışması, töre, geçim sıkıntısı, aile, zorbalık, insanın değeri, sanat gibi konuları işlemiştir. Çok sayıda ödülü bulunan sanatçının ilk oyunları geleneksel Türk tiyatrosundan izler taşırken sonraki oyunları modern tiyatro tekniğine uygundur. Hastane, Kanaviçe, Ocak, Ah Şu Gençler, Töre yazarın öne çıkan oyunlarıdır.

DÜNYA EDEBİYATINDA TİYATRO

ZORLA EVLENME

Yaşlı ve zengin biri olan Sganarelle (Sganarel), genç ve güzel bir kızla evlenmek ister. Kız ve kızın babası bu evliliğe razı olur. Sganarelle, bir işe girişmeden önce dostlardan akıl almak faydalıdır diye bir dostundan akıl almak ister. Dostu bu evliliği uygun görmediğini söyler. Fakat Sganarelle kararından vazgeçmez. Sganarelle daha sonra evleneceği kız ile buluşur, onunla evlilik üzerine konuşur. Sganarelle'in içine şüphe düşer. Kız alışveriş yapmak üzere ayrılır. Sganarelle dostu ile yine karşılaşır. Sganarelle, dostuna evlenmeye dair içine bazı kuruntular düştüğünü söyler fakat dostu işi olduğu için onu dinleyemez; Sganarelle'e iki filozof komşusunu önerir. Sganarelle, kararsızlıktan kurtulmak için bu filozoflara fikir danışmaya gider. İki filozof felsefi yaklaşımlarına göre farklı farklı cevaplar verir. Sganarelle'in kafası iyice karışır. Evlenme kararından vazgeçer. Kızın babasına sözünden vazgeçtiğini söyler. Kızın babası zorlamak âdeti olmadığını söyleyerek bir çare düşünmek ister, biraz sonra cevap vereceğini belirtir. Sganarelle bu kadar çabuk kurtulacağını, kızın babasının bu kadar insaflı olacağını düşünmemiştir. Kızın erkek kardeşi, Sganarelle'i yapmacık ve kuru bir nezaketle karşılar. Onunla vuruşmak için kılıç uzatır. Bunları hep yapmacık ve kuru bir nezaketle yapar. Sganarelle vuruşmayı kabul etmez. Kızın erkek kardeşi, kimseyi zorlamak istemediğini ancak ya vuruşması ya da kız kardeşini alması gerektiğini söyler. Sganarelle kılıç zoru ile evlenmeyi kabul eder.

Moliere, Zorla Evlenme

ZORLA EVLENME TİYATRO METNİNİN ÖZELLİKLERİ

TÜRÜ: Komedi

KONUSU: Sganarelle'nin evlenmesi.

DİL VE ANLATIMI: Günlük konuşma dili kullanılmış, kaba ve argo sözlere yer verilmiş.

KAHRAMANLAR: Halkın içinden kişiler.

SORULAR

1.

Aşağıdakilerden hangisi trajedi ile komedinin ortak özelliğidir?

A) Konular günlük yaşamdan alınır.

B) Kahramanlar, halk tabakasından kimselerdir.

C) Üç birlik kuralına uyulur.

D) Kaba şakalar, söz oyunları, imalar önemli yer tutar.

E) Öldürme, yaralama gibi çirkin olaylar sahnede gösterilebilir.

Cevap: C

2.

I. Tiyatro eserindeki olay örgüsüne denir. (Dramatik Örgü)

II. Sahnede, bir seyirci topluluğu önünde, oyuncular tarafından canlandırılmak üzere yazılan edebî türdür. (Tiyatro)

III. Oyunun geçtiği yeri canlandırmak için kullanılan ışık, eşya gibi araçların tümü. (Dekor)

IV. Duygu ve düşünceleri yüz ifadeleri ile yansıtma işi. (Jest)

V. Hayatı hem acıklı hem güldürücü yönleriyle bir bütün olarak yansıtmayı amaçlayan tiyatro türüdür. (Dram)

Yukarıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içinde verilen kavramla <u>uyuşmamaktadır</u>?

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV.

E) V.

Cevap: D

3.

Klasik komedyalar için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Konular günlük yaşamdan alınır.

B) Üç birlik kuralına uyulur.

C) Kahramanlar sıradan insanlardan seçilir.

D) Her türlü olay sahnede canlandırılabilir.

E) Mensur biçimde sahnelenir.

Cevap: E